

Bölüm xxx

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMSEL YETERLİK

Bayram ÖZBAL¹

1. GİRİŞ

Günümüz yabancı dil öğretiminde; öğretim programlarından, öğretmenlerden ve ders materyallerinden öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmesinin yanı sıra yabancı dilde kurulan iletişim, farklı kültürlerden gelen yabancı dil konuşanlarının hedef dildeki kültürel algılamalarına göre şekillendiğinden kültürlerarası iletişimsel yeterliklerini de geliştirmeleri beklenmektedir. Bu nedenle de son yıllarda dil-kültür bağlamında yabancı dil öğretimine yönelik ilgi artmıştır. Özellikle de Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında yayımlanan “Diller İçin Ortak Başvuru Metni’nin (bundan sonra AOÖÇ) çok dilliliği ve kültürlerarası uzmanlaşmayı hedef alması ve yine aynı yıl yayımlanan “Avrupa Dil Portfolyosu’nun da kültürlerarası deneyimlerin geliştirilmesi felsefesine dayalı olması bu ilginin en üst seviyeye çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

AOÖÇ, doğrultusunda tüm dünyada yabancı dil öğretimi dersleri yeniden programlandırılmış ve yapılandırılmıştır. Bu bağlamda; dil ve kültürün ayrı ayrı öğretildiği, kültürel unsurların çalışılarak ve analiz edilerek öğretildiği, bildirim dayalı kültür öğrenme sürecinin uygulandığı ve ana dil konuşucusun taklit edildiği geleneksel yabancı dil öğretim yöntemleri terk edilme eğilimine girmiştir. Bunun yerine dil ve kültürün harmanlandığı, kültürel unsurların eğitim yoluyla öğrencilerde bilgi, beceri ve tutumların geliştirilerek öğretildiği ve kültürlerarası dil kullanıcısının hedeflendiği yeni yönelimler ortaya çıkmıştır. Bu yeni yönelimlerin sonucunda, yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeterliliğin (communicative competence) devamı veya alt başlığı niteliğinde olan kültürlerarası iletişimsel yeterlik (intercultural communicative competence) kavramı ortaya çıkmıştır.

Türkçe öğrenmek üzere farklı ülkelerden ülkemize yüksek öğrenim için gelen öğrencilerin çok kültürlü sınıf ortamları oluşturması, kültürlerarası iletişimsel yeterlik konusunun yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla bu çalışmada kültürlerarası iletişimsel yeterliğin;

¹ Dr. Milli Eğitim Bakanlığı, ozbalbayram@hotmail.com

KAYNAKLAR

- AOÖÇ. (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme* (2. bs.). Almanyaya: Telc GmbH.
- Barrett, M., Byram, M., Lázár, I., Mompoin-Gaillard, P. ve Philippou, S. (2014). *Developing Intercultural Competence Through Education*. (J. Huber ve C. Reynolds, Ed.). Strazburg: Council of Europe Publishing.
- Bennet, M. J. (1993). Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity. R. Paige (Ed.), *Education for the Intercultural Experience* içinde (ss. 21–71). Yarmouth: Intercultural Press.
- Bennett, J. (2011). *Developing Intercultural Competence for International Education Faculty and Staff* içinde (ss. 1–12). *AIEA Leaders in International Higher Education Conference Workshop'ta sunulan bildiri*. San Francisco.
- Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Byram, M. (2009). The Intercultural Speaker and the Pedagogy of Foreign Language Education-The Intercultural Speaker and the Pedagogy of Foreign Language Education. D. K. Deardorff (Ed.), *The SAGE Handbook of Intercultural Competence* içinde (ss. 321–332). Amerika: SAGE Publications.
- Byram, M., Gribkova, B. ve Starkey, H. (2002). *Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching*. Strazburg: Council of Europe.
- Canale, M. (1983). From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. J. C. Richards ve R. W. Schmidt (Ed.), *Language and Communication* içinde (ss. 1–28). Londra: Longman.
- Canale, M. ve Swain, M. (1980). Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47.
- Celce-Murcia, M. (2007). Rethinking the Role of Communicative Competence in Language Teaching. E. A. Soler ve M. P. S. Jordà (Ed.), *Intercultural Language Use and Language Learning* içinde (ss. 41–57). Dordrecht: Springer.
- Celce-Murcia, M., Dörnyei, Z. ve Thurrell, S. (1995). Communicative Competence: A Pedagogically Motivated Model with Content Specifications. *Applied Linguistics*, 6(2), 5–35.
- Chen, G.-M. (2014). Intercultural Communication Competence: Summary of 30-year Research and Directions for Future Study. X. Dai ve G.-M. Chen (Ed.), *Intercultural Communication Competence: Conceptualization and its Development in Cultural Contexts and Interactions* içinde (ss. 14–40). Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Deardorff, D. K. (2004). *The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of International Education at Institutions of Higher Education in the United States*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. North Carolina State University.
- Deardorff, D. K. ve Deardorff, D. L. (2000). *Diversity awareness and training: Tools for cultural awareness*. North Carolina State University. Raleigh.
- Fantini, A. E. (1995). Language, culture, and world view: Exploring the nexus. *International Journal of Intercultural Relations*, 19, 143–153.
- Fantini, A. E. (2001). Exploring Intercultural Competence: A Construct Proposal. *National Council of Less Commonly Taught Languages Fourth Annual Conference* içinde . Arlington.
- Hamilton, H., Mary, F., Richardson, B. J. ve Shuford, B. (1988). Promoting Multicultural Education: A Holistic Approach. *College Student Affairs Journal*, 18(1), 5–17.
- Hymes, D. H. (1972). On Communicative Competence. J. B. Pride ve J. Holmes (Ed.), *Sociolinguistics: Selected Readings* içinde (ss. 269–293). Sociolinguistics: Selected Readings.

Alan Eđitimi

Sercu, L. (2005). Teaching Foreign Languages in an Intercultural World. M. Byram ve A. Phipps (Ed.), *Foreign Language Teachers and Intercultural Competence* içinde (ss. 1–18). Clevedon: Multilingual Matters.

Van Ek, J. (1986). *Objectives for Foreign Language Learning*. Strazburg: Council of Europe.